

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 12 kwietnia 2019 r.

Pozycja 89

POSTANOWIENIE z dnia 9 stycznia 2019 r. Sygn. akt Ts 146/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Gminy Biała Piska w sprawie zgodności:

art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r., Nr 167, poz. 1398 ze zm.; dalej u.k.s.c.) w zakresie, w jakim wskazany przepis wyłącza stosowanie art. 112 ust. 2 tej ustawy, w przypadku oddalenia przez sąd II instancji zażalenia wniesionego przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego na postanowienie oddalające wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych, który złożony został przed upływem terminu opłacenia pisma, z art. 31 ust. 3, art. 32, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 21 lipca 2017 r. (data nadania) Gmina Biała Piska (dalej: skarżąca) zakwestionowała zgodność art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398, ze zm.; dalej: u.k.s.c.) w zakresie, w jakim wskazany przepis wyłącza stosowanie art. 112 ust. 2 tej ustawy w wypadku oddalenia przez sąd II instancji zażalenia wniesionego przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego na postanowienie oddalające wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych, który został złożony przed upływem terminu opłacenia pisma, z art. 31 ust. 3, art. 32, art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 oraz art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została sformułowana na podstawie następującego stanu faktycznego.

Skarżąca, reprezentowana przez pełnomocnika, wraz z apelacją od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z 18 lipca 2016 r. w sprawie o sygn. akt I C 257/16, wniosła o zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłaty od apelacji w wysokości 24.715 zł. Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny, w postanowieniu z 26 sierpnia 2016 r., oddalił wnio-

sek skarżącej o zwolnienie z opłaty od apelacji. W postanowieniu z 30 września 2016 r. w sprawie o sygn. akt I Acz 1147/16 Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił zażalenie skarżącej na powyższe postanowienie. Zarówno Sąd Okręgowy w Olsztynie jak też Sąd Apelacyjny w Białymstoku, nie wzywali skarżącej do uiszczenia opłaty od apelacji.

Następnie w postanowieniu z 24 października 2016 r., sygn. akt I C 257/16, Sąd Okręgowy w Olsztynie, na podstawie art. 112 ust. 3 u.k.s.c. oraz art. 370 k.p.c., odrzucił apelację skarżącej od wyroku tego Sądu z 18 lipca 2016 r. z uwagi na jej nieopłacenie w terminie.

W postanowieniu z 13 grudnia 2016 r., sygn. akt I ACz 1472/16, Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił zażalenie skarżącej na powyższe postanowienie. Następnie pełnomocnik skarżącej złożył wniosek o przywrócenie terminu wniesienia opłaty od apelacji. Sąd Okręgowy w Olsztynie w postanowieniu z 9 stycznia 2017 r. oddalił wniosek skarżącej o przywrócenie terminu wniesienia apelacji oraz odrzucił apelację.

W postanowieniu z 11 kwietnia 2017 r., w sprawie o sygn. akt I ACz 352/17, Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił zażalenie na powyższe postanowienie.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, a także gdy jest oczywiście bezzasadna (art. 61 ust. 4 u.o.t.p. TK).

Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony wolności lub praw. Musi ona spełniać przesłanki jej dopuszczalności, które zostały określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowane w u.o.t.p. TK. W pierwszej kolejności należy natomiast badać, czy skarga konstytucyjna została złożona przez podmiot legitymowany do wystąpienia ze skargą konstytucyjną.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

W art. 79 Konstytucji ustrojodawca szeroko określił zakres podmiotowy skargi konstytucyjnej jako środka ochrony konstytucyjnych wolności i praw. Wyznaczony jest on przede wszystkim pojęciem „każdy”. Z istoty uregulowania skargi konstytucyjnej wynika, że stanowi ona przede wszystkim środek ochrony wolności i praw przysługujących osobie fizycznej. Natomiast osobom prawnym legitymacja do wniesienia skargi konstytucyjnej przysługuje tylko wtedy, gdy są one adresatami wolności lub praw konstytucyjnych (zob. postanowienie TK z 9 października 2007 r., sygn. Ts 71/07, OTK ZU nr 6/B/2008, poz. 225). Ustrojodawca, wprowadzając w Konstytucji katalog praw i wolności oraz środki ich ochrony, kierował się bowiem założeniem, w myśl którego podstawową funkcją tych praw ma być funkcja ochronna. Z funkcji tej wynika przede wszystkim ochrona jednostki przed nadmierną ingerencją organów władzy publicznej oraz zobowiązanie tych organów do podjęcia działań gwarantujących realizację konstytucyjnych wolności lub praw.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego podmioty realizujące funkcje władzy publicznej nie mogą składać skarg konstytucyjnych, gdyż nie są adresatami uprawnień wynikających z poszczególnych praw konstytucyjnych, lecz adresatami obowiązków związanych z realizacją praw innych osób (zob. postanowienie TK z 20 wrze-

śnia 2010 r., sygn. Ts 175/10, OTK ZU nr 1/B/2011, poz. 115). Nie można więc uznać, że jednostki samorządu terytorialnego, której organy sprawują władzę publiczną, mogą jednocześnie poszukiwać ochrony przed organami wykonującymi władztwo publiczne (postanowienie TK z 18 marca 2010 r., sygn. Ts 163/09, OTK ZU nr 2/B/2010, poz. 126).

Gmina stanowi utworzoną z mocy prawa wspólnotę mieszkańców powołaną do realizowania zadań publicznych (art. 16 ust. 1 i 2 Konstytucji) i właśnie ta cecha przesądza o ustrojowym charakterze gminy. Charakter ten zachowuje ona również wtedy, gdy jako osoba prawna występuje w obrocie prawnym. Przyznanie gminie i innym jednostkom samorządu terytorialnego, na mocy art. 165 Konstytucji, osobowości prawnej oraz prawa własności i sądowej ochrony w zakresie samodzielności, stanowi gwarancję prawidłowego wykonywania zadań publicznych, a tym samym umożliwia efektywne sprawowanie w powierzonym zakresie władzy publicznej. Na brak legitymacji gminy do złożenia skargi konstytucyjnej wskazuje funkcja, jaką spełnia skarga konstytucyjna jako środek ochrony konstytucyjnych wolności i praw, która wydaje się nie do pogodzenia z charakterem gminy, jako publicznej osoby prawnej, uczestniczącej w sprawowaniu władzy publicznej. Wolności i prawa konstytucyjne mają bowiem na celu ochronę jednostki przed nadmierną ingerencją organów władzy publicznej. Określając relacje jednostki wobec państwa oraz innych podmiotów władzy publicznej, pełnią ochronną funkcję, zapobiegając nadmiernej ingerencji organów władzy publicznej w sytuację jednostki. To organy władzy publicznej obowiązane są do zapewnienia realizacji przez jednostki przysługujących im wolności i praw oraz korzystania z nich. Nadto organy władzy publicznej z natury rzeczy nie są adresatami poszczególnych wolności i praw konstytucyjnych przysługujących podmiotom prywatnym i tym samym nie mogą korzystać ze skargi konstytucyjnej (postanowienie TK z 22 maja 2007 r., sygn. SK 70/05, OTK ZU nr 6/A/2007, poz. 60).

W niniejszej sprawie skarga konstytucyjna została złożona przez Gminę Biała Piska reprezentowaną przez pełnomocnika. Mając jednak na uwadze powyższe rozważania prawne, w tym ugruntowane orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, stwierdzić należy, że skarżąca – jako jednostka samorządu terytorialnego – nie jest podmiotem legitymowanym do złożenia skargi konstytucyjnej, gdyż jako podmiot, którego organy pełnią władzę publiczną, nie jest adresatem poszczególnych praw i wolności konstytucyjnych, jakie przysługują osobom fizycznym, a które mają na celu ochronę jednostki przed nadmierną ingerencją organów władzy publicznej i określają relacje jednostki wobec państwa oraz innych podmiotów władzy publicznej.

W tej sytuacji Trybunał Konstytucyjny na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu jako wniesionej przez podmiot nieuprawniony i tym samym niedopuszczalnej w świetle obowiązujących przepisów.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącej przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.